AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI

DÖVLƏT ELM VƏ TEXNİKA KOMİTƏSİ
PATENT-LİSENZİYA İDARƏSİ

SƏNAYE MÜLKİYYƏTİ

RƏSMİ BÜLLETEN

3
1997

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI

DÖVLƏT ELM VƏ TEXNİKA KOMİTƏSİ
PATENT-LİSENZİYA İDARƏSİ

SƏNAYE MÜLKİYYƏTİ

RƏSMİ BÜLLETEN № 3

BAKI - 1997

МҮНДӘРИЧАТ

Бөлмә 1. Ихтиралар

Азәрбајчан Республикасы Дөвләт рејестринә дахил едилмиш ихтира патентләри һаггында мә'луматларын дәрчи 4

Бөлмә 2. Әмтәә нишанлары вә хидмәт нишанлары

Азәрбајчан Республикасы Дөвләт рејестринә дахил едилмиш әмтәә нишанлары вә хидмәт нишанлары һаггында мә'луматларын дәрчи 35

СОДЕРЖАНИЕ

Раздел 1. Изобретения

Публикация сведений о патентах на изобретения, внесенных в Государственный реестр изобретений Азербайджанской Республики 4

Рездел 3. Товарные знаки и знаки обслуживания

Публикация сведений о товарных знаках и знаках обслуживания, внесенных в Государственный реестр товарных знаков и знаков обслуживания Азербайджанской Республики 35

72 (Аз)

С

РЕДАКСИЈА ШУРАСЫ

А.Мирзәчанзадә - Шуранын сәдри
М.Сејидов -Шуранын сәдр мүавини
Ј.Фәривәр - Шуранын үзвү, мә'сул ичрачы
Р.Мехтијев - Шуранын үзвү
И.Һәсәнов - Шуранын үзвү
Т.Јагубова - Шуранын үзвү
З.Һачыјев - Шуранын үзвү
Н.Әлијева - Шуранын үзвү
А.Әфәндијев - Шуранын үзвү
З.Мустафајев - Шуранын үзвү, тәрчүмәчи-редактор
А.Һәсәнов - Шуранын үзвү, редактор

РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ

А.Мирзаджанзаде - Председатель Совета
М.Сеидов - Заместитель председателя Совета
Ю.Фаривер - член Совета, ответственный исполнитель
Р.Мехтиев - член Совета
И.Гасанов - член Совета
Т.Якубова - член Совета
З.Гаджиев - член Совета
Н.Алиева - член Совета
А.Эфекдиев - член Совета
З.Мустафаев - член Совета, переводчик-редактор
А.Гасанов - член Совета, редактор

индекс - 1401010000

(С) Дөвләт Елм вә техника Комитәси
Патент-лисензија идарәси

ISBN 5 - 89600 - 195 - 9

Бөлмә 1. Азәрбајчан Республикасынын Довләт рејестринә дахил едилмиш ихтира патентләри һаггында мә’луматларын дәрчи

Раздел 1. Публикация сведений о патентах на изобретения, внесенных в Государственный реестр изобретений Азербайджанской Республики

Бөлмə А. Инсанын һəјати тəлəблəринин тə'мин едилмəси

Раздел А. Удовлетворение жизненных потребностей человека

(51) А 61 В 5/00, 5/20
(11) Р 960077
(22) 22.12.93
(71)(73) А.Əлијев адына Азəрбајҹан Довлəт һəкимлəри тəкмиллəшдирмə Институту
(72) Һүсејнов Елдар Јəһја оғлу

(54) Кизли поллакиуријанын тə'јини үсулу.

(57) Ихтира тиббин уролокија саһəсинə аиддир. Ихтиранын əсас мəгсəди поллакиуријанын клиник кизли формаларынын ашкар едилмəсинин дəгиг диагностик үсулунун һазырланмасындан ибарəтдир. Бу мəсəлəни һəлл етмəк үчүн сидик кисəсинин орта ефректив һəчми ($V_{орта}$), сидик ифразынын тезлији (n) өлчүлүр вə

$$J_n = \frac{V_{орта}}{n}$$

дүстуру илə поллакиурија индекси (J_n) тə'јин олунур. Һəмин дүстурла јаш груплары үзрə норматив көстəричилəр тə'јин едилир вə $J_n<J$ норма олдугда кизли поллакиурија ашкара чыхарылыр.

(71)(73) Азербайджанский Институт им.А.Алиева усовершенствования врачей.
(72) Гусейнов Эльдар Яхья оглы

(54) Способ определения скрытой поллакиурии

(57) Изобретение относится к медицине, а именно к урологии. Задачей изобретения является повышение точности диагностики выявления клинически скрытых форм поллакиурии. Для решения этой задачи измеряют средний эффективный объем мочевого пузыря (Vср.) и частоту мочеиспусканий (n), определяемую спонтанным ритмом мочеиспусканий и определяют индекс поллакиурии (Jn) по формуле

$$J_n = \frac{Vср.}{n}$$

по которому разрабатывают нормативные показатели по возрастным группам и при $J_n<J_{норм}$. диагностируют скрытую поллакиурию.

---

(51) А 61 В 17/00
(11) Р 970048
(22) 22.01.97
(71)(73) Чејранов Фəрман Чаһан оғлу, Əһмəдов Горхмаз Хамис оғлу
(72) Чејранов Ф.Ч., Əлəкбəров

Р.Ә., Әһмәдов Г.Х., Мәммәдов М.М.

(54) Гарачијәр ехинококкектомијасы заманы фиброз гишада өд фистулларыны интраоперасион ашкар етмә үсулу

(57) Ихтира тәбабәтә, хүсуси илә дә, чәрраһијјәјә аиддир. Ихтиранын мәгсәди инсан организминә зәрәр кәтирмәјән хроматик реаксијадан истифадә етмәклә орта вә кичик өлчүлү өд фистулларынын чәрраһи мүдахилә заманы *invivo* ашкар едилмәсидир. Гојулан мәгсәд, ехинококкектомија заманы галыг бошлугун ардычыл олараг 5%-ли лимон туршусунун суда мәһлулу вә 0,2%-ли аммониум метаванадатын суда мәһлулу илә ишләнилмәси илә һәјата кечирилир. Бунун нәтичәсиндә әмәлә кәлән јашыл рәнк өд сүзкәчинин олдуғуну нүмајиш етдирир. Беләликлә, тәгдим олунан үсул објективдир, орта вә кичик өлчүлү өд фистулларыны бирузә верир вә бунунла да, әмәлијјатдан сонраки дөврдә мөвчуд фәсадларын гаршысыны алмаг үчүн имкан јарадыр.

(71)(73) Джейранов Фарман Джахан оглы, Ахмедов Горхмаз Хамис оглы
(72) Джейранов Ф.Д., Алекперов Р.А., Ахмедов Г.Х. Мамедов М.М.

---

(54) Способ интраоперационного выявления желчных свищей на фиброзной капсуле при эхинококкэктомии из печени.

(57) Изобретение относится к медицине, а именно, к хирургии. Задачей изобретения является создание интраоперационного *invivo* экспресс-способа обнаружения желчных свищей среднего и малого размеров с использованием хроматической реакции, не оказывающей вредного влияния на человеческой организм. Задача достигается тем, что остаточную полость после удаления элементов паразита обрабатывают последовательно 5%-ным водным раствором лимонной кислоты 0,25-ным водным раствором аммоний ванадиевокислого мета. Появление зеленного окрашивания свидетельствует о наличии желчного выделяемого. Таким образом, предлагаемый способ является объективным, позволяющим обнаружить желчные свищи среднего и малого размеров, и тем самым, дает возможность предотвратить ряд серьезных послеоперационных осложнений.

---

(51) A 61 K 31/545
(11) P 970033
(22) 28.05.79
(71)(73) Ф.Хорфманн Лја Рош унд Ко,АГ
(72) Марк Монтафон, Роланд Рејнер

(54) Сефалоспорин төрәмәләринин вә ја онларын мүрәккәб ефирләринин, садә ефирләринин вә ја дузларынын, вә онларын һидратларынын, вә ја мүрәккәб ефирләринин, садә ефирләринин вә ја дузларынын һидратларынын алынмасы үсулу.

(57) Кәшф дәрман маддәләринин алынмасы саһәсинә аиддир вә тибдә истифадә олуна биләр. Мәсәлә чанлы организмә тә'сир едән дәрман арсеналыны артыран јени сефалоспорин төрәмәләринин алынмасына аиддир. Мәсәлә һаломдасетил амингорујучу групун формулу ашағыда көстәрилмиш маддәдән ајрылмасы, ји'ни сефалоспорин төрәмәләринин алын-масы јолу илә һәлл олунур: X-2,5-диһидро-6-окси-2-метил-5 оксоастриазин-3-ил група вә ја 1,4,5,6 -тетраһидро -4- метил-5,6-диоксоас триазин-3-ил група. Мүһафизә олуна билән R-хлор, бром вә ја јод атому вә карбоксигруп. Бу карбоксигруп көтүрүлмүш мад-дәни туршу, нејтрал вә ја гәләви мүһитиндә тиосидик васитәсилә сулу вә ја сусуз һәлледичидә ишләмәклә парчаламаг олар. Чыхылмаз һалда маддә мәгсә-дјөнлү сәрбәст туршу вә ја фенол шәклиндә ефирләрә вә ја дуза вә ахырынчыларын һидратларына чеврилир. Бу үсул инфексион хәстәликләрин профилактикасында истифадә олунан биоложи актив маддәләрин алынмасына имкан верир.

(71)(73) Ф.Хоффман Ля Рош унд Ко, АГ
(72) Марк Монтафон, Роланд Рейнер

(54) Способ получения производных цефалоспорина или их сложных эфиров, простых эфиров или солей, или их гидратов, или гидратов их сложный эфиров, простых эфиров или солей.

(57) Изобретение относится к способу получения новых производных цефалоспорина общей формулы, где X-2,5-дигидро - 6 - окси -2- метил-5-оксо-ас-триазин -3- илгруппа, которая находится в таутомерном равновсии с 1,2,5,6-тетрагидро - 2 -метил -5,6 - диоксо - ас - триазин -3-илгруппой, или 1, 4, 5, 6-тетрагидро -4- метил - 5,6 - диоксо - ас - триазин -3-илгруппа,или их сложных эфиров, простых эфиров или солей, или их гидратов или гидратов их сложных эфиров,

простых эфиров или солей, которые обладают биологически активными свойствами и могут найти применение в качестве лекарственных средств в медицине.

---

(51) A 61 N 1/00
(11) P 970040
(22) 25.06.93
(71)(73) Н.Нәриманов адына Азәрбајҹан Тибб Университети
(72) Мусајев Паша Исмајыл оглу, Горхмазов Барадин Маһирович, Әли-задә Лејла Виталјевна

(54) Кератитләрин мүаличә үсулу.

(57) Кератитләрин мүаличә үсулу тәбабәтә, даһа дәгиг офталмоложија аиддир вә мүхтәлиф етиолоқијалы кератитләрин мүаличәсиндә истифадә олуна биләр. Бу ихтиранын мәгсәди дәрман маддәләри мәһлулларынын хырда дамлалар шәклиндә зәдәләнмиш сәтһә јеридилмәси јолу илә онларын көз тохумаларына даһа јахшы дахил олмасы, көзүн харичи гишасы илә ултрасәс консентраторунун әкс едичи сәтһи арасында мәсафәнин сечилмәси вә һәмчинин мүаличә үсулунун садәләшдирилмәси һесабына мүали-чәнин еффективлијинин јүксәлдилмәсидир. Бу мәгсәдә онунла наил олунур ки, кератитләрин мә'лум мүаличә үсулунда дәрман маддәләри мәһлуллары зәдәләш-миш бујнуз гишасын көз алмасындан 2-3 см мәсафәдә гојулмуш ашағы тезликли ултрасәс консентраторунун јан сәтһинә дәрман маддәләринин верилмәси илә алынмыш хырда әкс олунмуш һиссәчикләрин фасиләсиз сели шәклиндә 15-20 күн әрзиндә суткада 1-2 дәфә 15-60 санијә мүддәтиндә јеридилир.

(71)(73) Азербайджанский Медицинский Университет им. Н.Нариманова
(72) Мусаев Паша Исмаил оглы, Коркмазов Бахаддин Махиро-вич, Ализаде Лейла Виталь-евна.

(54) Способ лечения кератитов

(57) Способ лечения кератитов относится к области медицины, а именно офтальмологии и может быть использован в лечении кератитов различной этиологии. Задачей данного изобретения является повышение эффективности лечения за счет лучшего проникновения растворов лекарственных веществ в ткани глаза путем введения их на пораженную поверхность в виде мельчайших капель, выбора дистанции между наружной оболочкой глаза и отражающей

поверхностью ультразвукового концентратора соответственно характера патологии, а также упрощение способа. Указанная задача достигается тем, что в известном способе лечения кератитов раствор лекарственного вещества наносят на пораженную роговицу в виде непрерывного потока отраженных мелких частиц, полу-ченных подачей лекарственного вещества на торцовую поверхность низкочастотного ультразвукового концентратора, установленного на растоянии 2-3 см от глазного яблока в течении 15-60 сек. 1-2 раза в сутки, 15-20 дней.

---

(51) A 61 N 5/00
(11) P 970042
(22) 28.06.95
(71)(73) Абушов Нәсрәддин Сәдрәддин оғлу
(72) Абушов Н.С., Шәмсәддински А.Ә., Әһмәдов М.Б., Рәһмани С.Ә., Зејналова Г.М.

(54) Әтрафларын бөјүк ган дамарларынын травмалары заманы постишемик фәсадларын гаршысынын алынмасы вә мүаличәси үсулу.

(57) Ихтира тәбабәтә, мәһз анкиочәрраһлыға аиддир. Үсул ондан ибарәтдир ки, зәдәләнмиш әтрафын дамарларында чәрраһи әмәлијјатдан сонракы дөврдә хәстәләрә һипербарик оксикенасија сеансы апарылыр: биринчи күн 2 сеанс, 60 дәг. давам етмәклә, 2 атм. тәзјиглә, сонракы күнләр (10-20) күндә 1 сеанс, 60 дәг. 2 атм. тәзјиглә. Әмәлијјатдан сонра илк күн башлајараг ганын ултрабәновшәји шүаландырылмасы сеанслары да апарылыр. Инкишаф едән интоксикасијаны ләғв етмәк үчүн плазмаферез сеанслары јеринә јетирилир. Тәклиф олунан мүаличә үсулу ишемик, инфексион фәсадларын гаршысынын алынмасы вә мүаличәсинә, ендотоксикозун ләғвинә, әтрафын ампутасијасы вә өлүм фаизини азалтмаға имкан јарадыр.

(71)(73) Абышев Насраддин Садраддин оглы
(72) Абышев Н.С., Шамсаддинский А.А., Ахмедов М.Б., Рахмани С.А., Зейналова Г.М.

(57) Способ предупреждения и лечения постишемических осложнений при травмах магистральных сосудов конечности.

(57) Изобретение относится к медицине, а именно к ангиохирургии. Способ заключается в том, что в послеоперационном периоде больным проводят сеансы ГБО - в первый день 2 сеансы продолжительностью 60 мин, давление 2,0 ат. В после-

дующие дни (до 10-20 дней) проводят 1 сеанс в день с той же продолжительностью и дав-лением 2,0 ат. С первого дня после операции проводят сеансы ультрафиолетового облучения крови. Для снятия выраженной интоксикации проводят сеансы плазмафереза. Предложенный метод лечения способствует предупреждению и лечению ишемических, инфекционных осложнений, ликвидации эндоксикоза, снижению частоты ампутаций конечности и летальности.

Бөлмә В. Мүхтәлиф техноложи просесләр

Раздел В. Различные технологические процессы

(51) В 63 В 35/44
(11) Р 970046
(22) 23.12.88
(71)(73) «ДӘНИЗНЕФТГАЗЛАЈИҺӘ» Дөвләт-Елми Тәдгигат Институту
(72) Чәфәров А.М., Лејбензон С.Р., Староселски В.Ј.

(54) Үзән платформа

(57) Ихтира дәниздә гујуларын газылмасы, истисмары вә дәниз нефт вә газ јатагларынын мәнимсәнилмәсиндә, хүсусән дә кичик дәринликли акваторијаларда исти-фадә олунан техники васитәләрә аиддир. Ихтиранын мәгсәди кичик дәринликли акваторијаларда нефт вә газ јатагларынын мәнимсәнилмәсинин сәмәрәлилијинин артырылмасы вә әтраф мүһити чиркләнмәдән горумагдан ибарәтдир. Үзән платформа акваторијанын диб грунтуна батырылмыш кардан асгысы илә турелдән ајрылмыш вә үзән платформанын туреләнис-бәтән шагули һәрәкәтинин мүмкүнлүјү илә јеринә јетирилмишдир. Мөвге сечмә системи дәнизин дибинә батырылмыш турел вә кәмини ән кичик күләкдалға јүкү тә'сир едәни истигамәтдә јөнәлдән күләк мүһәррикләрдән ибарәтдир. Гујунун мәнбәји су мүһитиндән изолјасија олунмуш турелин дахилиндә гуртармасы еколожи е'тибарлылығы артырыр, гују мәһсулунун су һөвзәсинә дүшмәсинин гаршысыны алыр.

(71)(73) Государственный научно-исследовательский и проектный институт по освоению месторождений нефти и газа «ГИПРОМОРНЕФТГАЗ»
(72) Джафаров А.М., Лейбензон С.Р., Старосельский В.Я.

(54) Плавучая платформа

(57) Изобретение относится к судостроению, в частности к техническим средствам для бурения и эксплуатации скважин в море и освоения

морских месторождений нефти и газа на мелководных акваториях. Цель изобретения - упрощение конструкции и снижение трудоемкости ее изготовления. Плавучая платформа содержит понтон с шахтой и размещенную в ней турель для пропуска буровой колонны, подвижно связанную с понтоном плавучей платформы при помощи карданного перемещения этого понтона относительно турели. Применение карданного подвеса позволяет упростить конструкцию соединения понтона платформы с турелью и снизить трудоемкость его изготовления.

Бөлмә С. Кимја, металлуркија

Раздел С. Химия, металлургия

(51) C 02 F 1/42
(11) P 970036
(22) 05.05.93
(71)(73) М.Әзизбәјов адына Азәрбајчан Дөвләт Нефт Академијасы
(72) Абдуллајев К.М., Ағамалыјев М.М., Крикун М.М., Чавадова Х.А.

(54) Дәниз сујунун комплекс е'малы үсулу

---

(57) Бу ихтира дәниз сујунун ширинләшдирилмәси илә јанашы һазыр кимјәви мәһсулларын алынмасы үсулуна аиддир. Истилик енеркетикасында, кимја, металлуркија вә сәнајенин дикәр саһәләриндә истифадә олуна биләр. Ихтиранын мәгсәди һәмчинс мәһсуллар шәклиндә магнезиум һидроксид вә кипс алынмасы һесабына просесин сәмәрәлилијини вә учузлуғуну артырмаг, еләчә дә анионлашмыш сујун тәркибиндә Cl мигдарынын азалмасыдыр. Гојулмуш мәгсәдә тәклиф олунан дәниз сујунун е'малы үсулу илә наил олунур ки, бу үсул дәниз сујунун Na-Cl - ионлашмасына, сонракы термики дистилләјә ишләнмиш рекенерасија мәһлулларындан әһәнкләшдирмә јолу илә магнезиум һидроксидинин вә кипсин чөкдүрүлмәсинә әсасланыр. Бунун үчүн Na -катионлашдырылмыш дәниз сујунун 30-40% вә 60-70% нисбәтләриндә 2 һиссәјә бөлүрләр. Чох һиссәсини Cl - ионлашдырырлар вә һәр 2 һиссәни ајры-ајрылыгда бухарландырырлар. Na-Cl -ионлашмыш сујун консентратынын бир һиссәси Na Cl фајдалы мәһсул кими харич олунур, галан һиссәси Na катионит сүзкәчи рекенерасијасына сәрф олунур, Na -катионлашдырылмыш сујун консентраты исә там анионит сүзкәчин рекенерасијасына истифадә олунур, Na - катионит сүзкәчинин рекенерасијасында јаранан ишләнмиш мәһлул әһәнкләндирилир, әмәлә кәлән

$Mg(OH)_2$ чөкүнтүсү фајдалы мәһлул кими харич олунур, јердә галан мәһлул Cl -анионит сүзкәчин ишләнмиш рекенерасија мәһлулу илә гарышдырылыр, әмәлә кәлән кипс чөкдүрүлдүкдән сонра галан мәһлул дәниз сују илә гарышдырылыб јенидән е'мала верилир.

(71)(73) Азербайджанская Государственная Нефтяная Академия
(72) Абдуллаев К.М., Агамалиев М.М., Крикун М.М., Джавадов Х.А.

(54) Способ комплексной переработки морской воды

(57) Изобретение относится к способам опреснения морской воды с попутным получением товарных химпродуктов и может найти применение в теплоэнергетике, химической, металлургической и других отраслях промышленности. Задачей изобретения является повышение эффективности и удешевление процесса за счет получения гидроксида магния и гипса в виде однородных продуктов, а также уменьшение доли Cl -анионируемой воды. Поставленная задача достигается предлагаемым способом обработки морской воды, который предусматривает Na-Cl -ионирование морской воды, с последующей термической дистилляцией, осаждением гидроксида магния и гипса из отработанных регенерационных растворов путем известкования и заключается в том, что воду после Na -катионирования делят на две части в соотношении 30-40% и 60-70%, большую часть дополнительно Cl -анионируют и обе части подвергают раздельному выпариванию, концентрат меньшей части Na -катионированной воды - полностью используют для регенерации анионита, а регенерацию катионита проводят частью концентрата Na Cl -ионированной воды, отработанный регенерационный раствор стадии Na -катионирования известкуют, отделяют осадок $Mg(OH)_2$, маточный раствор смешивают с отработанным регенерационным рас-твором стадии Cl -анионирования, отделяют осадок $CaSO_4 \times 2H_2O$. Выпаривание ионированных вод осуществляется раздельно путем организации параллельного питания первых ступеней испарения NaCl - ионированной водой, а последних ступеней Na - катионированной водой.

(51) C 09 K 7/02
(11) P 970035
(22) 25.08.81
(71) Азәрбајҹан Газ проблемләри Институту (Азәри ГАЗРИ)
(72) Һүсејнов Ф.Ә., Һәсәнов Т.М., Рәсулов А.М., Гулијев Б.Б., Гулијев Е.Р.
(73) Һүсејнов Фазил Әшрәф оғлу

(54) Ашағы лај тәзјигли нефт вә газ гујуларынын газылмасы үчүн ишчи мәһлул

(57) Ихтира едилмиш ишчи мәһлул ашағы лај тәзјиги шәраитиндә нефт вә газ гујуларынын газылмасынын сәмәрәлилијини артырмаг үчүн тәклиф едилмишдир. Һәмин ишчи мәһлулдан истифадә едилдикдә газма просесиндә јујучу мәһлулун удулмасынын вә бунунла әлагәдар мүрәккәбләшмә һалларынын гаршысы алыныр. Нәтиҹәдә, мәһсулдар лајларын коллектор хассәләри вә еләҹә дә, гујуларын һасилат имканлары горунуб сахланылыр. Ишчи мәһлулун кејфијјәтинин јүксәлдилмәси онун тәркибиндә сулфонол истеһсалынын туллантысындан истифадә едилмәклә һәјата кечирилир.

(71) Всесоюзный научно-исследовательский и проектный институт по подготовке к транспортировке и переработке природного газа
(72) Гусейнов Ф.А., Гасанов Т.М., Расулов А.М., Кулиев Б.Б., Кулиев Э.Р.
(73) Гусейнов Фазиль Ашраф оглы

(54) Буровой раствор для вскрытия нефтяных и газовых скважин с низкими пластовыми давлениями.

(57) Предложенный состав бурового раствора может быть использован при бурении нефтяных и газовых скважин в условиях низких пластовых давлений. При использовании предложенного бурового раствора предотвращается поглашение промывочной жидкости и возможные осложнения при бурении скважин. В результате, сохраняются коллекторские свойства продуктивных пластов и добывные возможности скважин. Сущность изобретения заключается в том, что с целью улучшения качества бурового раствора в качестве углеводородной фазы он содержит отходы производства сульфонола.

---

(51) C 12 G 3/08
(11) P 970041
(22) 30.05.96
(71)(72)(73) Таһиров Шамил Агакиши оғлу, Иманов Шириндил Иман оғлу

(54) Коњакын һазырланма үсулу
(57) Ихтира шәрабчылыг сәнајесинә, хүсусән дә коњакын һазырланма үсулуна аиддир. Ихтиранын мәгсәди һазыр мәһсулун кејфијјәтинин јүксәлдилмәси, онун органолептик хассәләринин јахшылашдырылмасы вә техноложи просесин садәләшдирилмәсидир. Мәгсәдә онунла наил олунур ки, купаж материалларынын һазырланмасы, коњак спиртинин купажы, коњакын ишләнмәси вә сүзүлмәси мәрһәләләрини әһатә едән үсулда купаждан габаг 3 илдән аз олмајараг дминчә гојулмуш коњак спиртини 100 л коњак спиртинә 8 кг һесабы илә аг тутун мејвәләри илә 20-25 күн мүддәтиндә 35-40°С температурда гарышдырмагла ишләјирләр. Бу үсулла 3 иллик динчә гојулмуш коњак спиртиндән һазырланмыш коњакын хассәләри 10 иллик динчә гојулмуш коњак спиртиндән һазырланмыш коњакын хассәләринә ујғун кәлир.

(71)(72)(73) Тагиров Шамиль Агакиши оглы, Иманов Шириндил Иман оглы

(54) Способ приготовления коньяка

(57) Изобретение относится к винодельческой промышленности, в частности, к способам приготовления коньяков. Задачей изобретения является повышение качества готового продукта, улучшение его органолептических свойств и упрощения технологического процесса. Задача достигается тем, что в способе, включающем подготовку купажных материалов, купаж коньячного спирта, обработку коньяка и розлив, до купажирования коньячный спирт не менее 3-летней выдержки предварительно обрабатывают плодами белого тута из расчета 8 кг на 100 л коньячного спирта при темпе-ратуре 35-40°С постоянным перемешиванием в течение 20-25 дней. Приготовленный по этому способу коньяк из коньячного спирта 3-летней выдержки обладает свойствами, присущими коньячному спирту с выдержкой более 10 лет.

---

(51) C 12 N 15/00
(11) P 970049
(22) 30.06.81
(71)(73) Ф.Хорфманн-Лја Рош унд Ко, АГ вә «Генентекс, Инк.» (АБШ)
(72) Девид Фан Нормен Геддел, Сиднеј Пестка (АБШ)

(54) Инсанын лејкоситар интерферонларынын алынмасы үсулу

(57) Кәшф биотехнолокија областына, хүсусилә дә рекомбинә олунмуш ДНК-нын алынмасына аиддир. Мәсәлә инсанын лејкостар интерферонларынын

алынмасына апарлир. Бунун үчүн Б бактеријасынын трансформасијасы апарылыр.
Coli штамм 294 ATCC 31446 плазмидалин,
ple IF A 25, ple IF B trp 7,
ple IF C trp 35, ple IF D trp 11,
ple IF FF trp 1, ple IF 1 trp 1,
ple 1F jtrp 1 групларындан сечилиб. Бундан башга трансформаторларын пулгландырылмасы, екстраксијасы вә алынмыш пептидләрин тәмизләнмәси апарылыр.

(71)(73) Ф.Хорфманн-Ля Рош унд Ко, АГ и «Генентех, Инк», (США)
(72) Девид Фан Нормен Геддель, Сидней Пестка (США)

(54) Способ получения лейкоцитарных интерферонов человека

(57) Изобретение относится к технологии рекомбинантных ДНК, т.е. к способам, использующимся в рекомбинантной ДНК-технологии, и к продуктам, полученным этими способами. Штамм бактерий Escherichia coli трансформируют рекоминантами из группы
ple IF A 25, ple IF B trp 7,
ple IF C trp 35, ple IF D trp 11,
ple IF FF trp 1, ple IF 1 trp 1,
ple 1F jtrp 1, далее культивируют трансформанты, выделяют и очищают лейкоцитарный интерферон.

Болмә D. Тохума, кағыз

Раздел D. Текстиль, бумага

(51) D 01 B 1/06
(11) P 960080
(22) 25.04.90
(71)(73) Коттон Инкорпорејтед (АБШ)
(72) Ламберт Х.Вилкес, Кеннет Е.Ваткинс, Уилјам Ф.Лалор, Мартин Мехнер (АБШ)

(54) Хаммал-памбығдан лифли фраксијанын ајрылмасы үчүн гурғу (онун вариантлары) вә хаммал памбығын е'мал едилмәси үсулу (онун вариантлары)

(57) Хаммал-памбығдан лифли фраксијанын ајрылмасы үчүн гурғу паралел јерләшән вә сәрбәст фырланмаг имканы олан шәбәкә (шәбәкә әмәлә кәтирән) јастыглар јығымындан ибарәтдир. Бу јастыглар јығымы хаммал памбығы гә'бул едән биринчи үзә малик олан гапалы контур үзрә фырлана биләр. Һеч олмазса бир дәнә сыхычы јастығын харичи периферија сәтһи елә јерләшдирилмәлидир ки, онун гапалы контурун икинчи үзүндән шәбәкә јастыглара тохунмасы илә онлара олан тәзјиг күчләндирилсин. Һәмчинин, хам-малпамбыг гапалы контурун биринчи үзүнә вериләнә гәдәр онун ајры-ајры

лифләрә ајрылмасы үчүн чиназ да нәзәрдән кечи-рилир. Бундан башга, кеч олмаса бир сыхычы јастыга онун шәбәкәли јастыг-лара сыхылмасы јолу илә әлавә олунан күчү дәјишмәк үчүн гургу бәркидилә биләр.

(71)(73) Коттон Инкорпорейтед (США)
(72) Ламберт Х.Вилкес, Кеннет Е.Ваткинс, Уильям Ф.Лалор, Мартин Мехнер

(54) Устройство для отделения волокнистой фракции от хлопка-сырца (его варианты) и способ переработки хлопка-сырца (его варианты)

(57) Устройство для отделения волокнистой фракции от хлопка-сырца содержит множество установленных с возможностью свободного вращения решеточных (образующих решетку) валиков, расположенных параллельно. Это множество валиков может быть приведено во вращение по замкнутому контуру, имеющему первую сторону для приема хлопка-сырца. Наружная периферийная поверхность по крайней мере одного зажимного валика расположена с обеспечением ее соприкосновения с решеточными валиками с второй стороны замкнутого контура для приложения тем самым некоторого усилия к решеточным валикам. Предусмотрен также аппарат для разделения хлопка-сырца на отдельные волокна до подачи его на первую сторону замкнутого контура. Кроме того, к по крайней мере одному зажимному валику может быть прикреплено устройство для изменения усилия, прилагаемого посредством зажимного валика к решеточным валикам.

Бөлмә **Е.** Тикинти, мә'-дән иши

Раздел Е. Строительство, горное дело

(51) E 02 B 17/02
(11) P 970047
(22) 18.05.83
(71)(73) «ДӘНИЗНЕФТГАЗЛАЈИҺӘ» Дөвләт-Елми Тәдгигат Институту
(72) Чәфәров А.М., Лејбензон С.Р., Јефимов В.М.
(54) Дајаг блокунун понтонуну кәнар етмәк үчүн гургу

(57) Дајаг блокунун понтонуну кәнар етмәк үчүн гургу понтону дајаг блоку илә бирләшдирән бирләшмә механизминдән вә понтонун којәртәсинә отурдулан понтонун дајаг блоку илә

бирләшмәсинин маили мүстәвисиндән ибарәт олуб, метал тутумунун ашағы салынмасы вә е'тибарлылығынын артырылмасы мәгсәди илә дајаг блокунун понтон илә бирләшмәси понтонун бир борту вә онун диаметрал мүстәвиси арасында јерләшән којәртә һиссәсиндә јеринә јетирилмәси илә фәргләнир.

(71)(73) Государственный научно-исследовательский и проектный институт по освоению месторождений нефти и газа «ГИПРОМОР-НЕФТГАЗ»
(72) Джафаров А.М., Лейбензон С.Р., Старосельский В.Я.

(54) Устройство для удаления понтона опорного блока

(57) Устройство для удаления понтона опорного блока, содержащее стыковочной механизм, соединяющий понтон с опорным блоком, наклонную плоскость сопряжения понтона с опорным блоком опирающуюся на палубу понтона отличающееся тем, что с целью снижения металлоемкости и повышения надежности, сопряжение опорного блока с понтоном выполнено на участке палубы, размешенном между одним из бортов понтона и его диаметральной плоскости, а наклонная плоскость опорного блока выполнена с превышением от сопряжения в сторону противоположного борта понтона.

---

(51) E 21 B 21/14, 43/00, 33/10, 37/00
(11) P 970044
(22) 27.09.95
(71)(73) Сәрбәст кичик мүәссисә «Һасилат».
(72) Пашајев Н.Һ., Сүлејманов Ә.Б., Расулов А.М., Гурбанов А.О., Ширинзадә А.Ә., Сејидов М.М., Дадашов М.Н., Һүсејнов В.Г., Нуријев Н.Б., Әлијев В.В.

(54) Гујуну гум тыхачындан тәмизләмәк үчүн гургу.

(57) Ихтира нефтгаз һасилаты сәнајесинә аиддир, нефт, газ вә газконденсат гујуларыны гум тыхачындан тәмизләмәк үчүн истифадә олуна биләр. Ихтиранын мәгсәди гујуну гум тыхачындан тәмизләмәк үчүн садә конструксијалы, сәмәрәли, е'тибарлы вә лајын сүзүлмә габилијјәтини азалтмајан гургунун ишләниб һазырланмасыдыр. Гургу насос компрессор боруларындан, гујуағзы әкс клапандан, ишчи акентини гујуја нәгл етмәк үчүн аваданлыглардан, биринчи сыра борулардан ибарәтдир. Бу боруларын ашағы һиссәсинә бирләшдиричи бору парчасы бағланмыш вә бу һиссәдә һоризонтал вә шагули дешикләрлә, кипләшдиричи илә тәчһиз олунмуш вә бору парчасынын дахилиндә

дешикли втулка јерләшдирилмишдир. Бору парчасынын үзәриндән икинчи сыра боруларыны асылы вәзијјәтдә сахламаг үчүн шајба вә муфта јерләшдирилиб, үчүнчү сыра борулары исә дахилиндә гум һиссәчикләри чөкә билән бөлмәләрлә, ишчи акен-тинин вә механики гарышыгларын кечмәси үчүн дешикли шајбаларла, маје ахмасы үчүн дешикләр вә боруларын сонунун һерметик олмасы үчүн кипкәчләрлә тәчһиз олунмушлар. Биринчи сыра боруларынын јухарысында әкс клапан, ашағы һиссәсиндә исә гум тыхачынын дағыдылмасы үчүн шајба үзәриндәки дешикләрдә гајнагланмыш кичик диаметрли вә узунлуглу дағыдычы бору парчалары, икинчи сыра боруларынын сонунда исә әкс клапан јерләшдирилмишдир. Јүксәк маје сәвијјәли вә удма габилијјәти олмајан гујуларда исә биринчи сыра боруларынын сонуна кичик диаметрли гујруг борулары әлавә олунмушдур.

(71)(73)Самостоятельное МП «Хасилат»
(72) Пашаев Н.Г., Сулейманов А.Б., Расулов А.М., Курбанов А.О., Ширин-заде А.А., Сеидов М.М., Дадашев М.Н., Гусейнов В.Г., Нуриев Н.Б., Алиев В.В.

(54) Устройство для очистки скважин от песчаной пробки

---

(57) Изобретение относится к нефтегазодобывающей промышленности и может быть использовано для очистки нефтяных, газовых и газоконденсатных скважин от песчатных пробок. Задачей изобретения является разработка устройства для очистки скважин от песчаной пробки упрощенной конструкции, эффективного и надежного в эксплуатации, обеспечивающего сохранение фильтрационных характеристик пласта. Устройство включает в себя насоснокомпрессорные трубы, устьевой обратный клапан и средства для закачки рабочего агента в скважину, причем содержит трубы первого ряда, в нижней части которых установлен соединительный патрубок, снабженный горизонтальными и вертикальными отверстиями и внутри его установлена втулка с отверстиями. Над этим патрубком размещены шайба и муфта для подвески труб второго и третьего рядов, причем трубы третьего ряда составлены из отдельных секций, представляющих собой пескоосадительные камеры, снабженный шайбами с отверстиями для прохождения восходящего потока рабочего агента и механических примесей, отверстиями для слива

жидкости и пробками для герметизации нижних концов этих секций. На верхнем конце труб первого ряда установлен обратный клапан, а на нижнем их конце установлены шайба, в отверстиях которой установлены патрубки для раздробления песчаной пробки, а на нижнем конце труб второго ряда установлены обратные клапаны, а в непоглащающих скважинах с высоким уровнем жидкости трубы первого ряда нарушены хвостовыми трубами.

---

(51) E 21 B 37/00, 43/00
(11) P 960074
(22) 01.02.89
(71)(73) «Дәрин Нефт вә Газ јатагларынын проблемләри Институту»
(72) Мүзәффәров Г.Е., Аббасов М.Т., Аббасов М.И., Абдуллајев М.Г., Әјјубов Һ.М., Гулијев А.М., Нуријев Н.Б., Таһиров Н.Ч., Хасајев Р.А., Әфәндијев Т.М.
(54) Парафин вә асфалт-гатран чөкүнтүләрини тәмизләмәк үчүн тәркиб

(71)(73) Институт прблем глубинных нефтегазовых месторождений АН
(72) Аббасов М.Т., Аббасов М.И., Абдуллаев М.К., Эйюбов Г.Л., Кулиев А.М., Музаффаров Г.Э., Нуриев Н.Б., Таиров Н.Д., Хасаев Р.А., Эфендиев Т.М.

(54) Состав для удаления парафина и асфальтосмолистих отложений

(57) Изобретение относится к нефтедобывающей промышленности и предназначено для удаления парафина и асфальтосмолистых отложений с поверхности надземного и подземного нефтепромыслового оборудования. Цель - повышение эффективности растворяющей и удаляющей способностей состава. Для этого состав содержит следующие компоненты при их соотношении, мас.%: легкие углеводороды 5,5-9,0; хромовый ангидрид (ХА) 18-26; низшие спирты 5,5-9,0; вода - остальное. При этом ХА используется в качестве вещества, выделяющего тепло. При взаимодействии водного раствора ХА и смеси легких углеводородов с низшими спиртами температура композиций повышается до 70-95°С. Под воздействием выделяющегося тепла происходит расплавление твердых парафинов, температура плавления которых составляет 28-70°С, и удаление их с поверхности при прокачивании растора.

---

(51) E 21 B 43/00
(11) P 970045
(22) 27.09.95
(71)(73) Сәрбәст кичик мүәссисә «Һасилат».
(72) Пашајев Н.Һ., Сүлејманов Ә.Б., Расулов А.М., Гурбанов А.О., Ширинзадә А.Ә., Һүсејнов В.Г., Нуријев Н.Б., Әлијев В.В.

(54) Газлифт нефтчыхарма үсулу вә онун јеринә јетирилмәси үчүн гурғу.

(57) Ихтира нефт вә газчыхарма сәнајесинә, хүсусән газлифт нефтчыхарма үсулларына вә онлары јеринә јетирмәк гурғуларына аиддир. Ихтиранын мәгсәди јүксәк маје котүрмә темпи шәраитиндә гујунун сабит иш режимини тә'мин едән вә нисбәтән аз метал тутуму тәләб едән газлифт нефтчыхарма үсулу вә ону јеринә јетирмәк үчүн гурғу ишләјиб һазырламагдыр. Тәклиф олунан үсулун мәгзи ондадыр ки, ишчи акенти горујучу кәмәрлә биринчи сыра борулары арасындакы фәзаја вә орадан да биринчи вә икинчи сыра борулары арасындакы һәлгәви саһәјә верилир вә онун көмәклијилә гују мајеси икинчи сыра боруларынын ичиндән сыхышдырылыб биринчи сыра борулары бошлуғуна верилир, газ-маје гарышығы исә биринчи вә икинчи сыра боруларыны бирләшдирән гыса борудакы дешикләрдән биринчи сыра боруларынын ичинә јөнәлдилир. Бурада о, икинчи сыра борулары бошлуғундан сыхышдырылыб чыхарылан гујудахили маје илә гарышыр вә әмәлә кәлмиш гарышыг јер үзүнә чыхарылыр. Үсулу јеринә јетирмәк үчүн гурғу консентрик јерләшдирилмиш ики сыра борулардан ибарәтдир; биринчи сыра борулар бирләшдиричи гысабору илә тәчһиз олунмушдур. Бу гыса боруја биринчи сыра боруларынын гујруг борулары бирләшдирилмишдир. Икинчи сыра борулары исә муфтанын көмәјилә бирләшдиричи гысаборунун үстүндә асылмышдыр. Сонунчуда биринчи вә икинчи сыра боруларынын бошлуғу илә әлагәләндирмәк үчүн кечидли дешикләр вардыр. Тәклиф олунан вә онун јеринә јетирилмәси үчүн гурғу, гујуларын фонтан вә ерлифт үсулу илә истисмары заманы да истифадә олуна биләр.

(71)(73)Самостоятельное МП «Хасилат»
(72) Пашаев Н.Г., Сулейманов А.Б., Расулов А.М., Курбанов А.О., Ширинзаде А.А., Гусейнов В.Г., Нуриев Н.Б., Алиев В.В.

(54) Способ газлифтной добычи нефти и устройство для его осуществления

---

(57) Изобретение относится к нефтегазодобывающей промышленности, а именно к способам газлифтной добычи нефти и устройствам для его осуществления. Задачей изобретения является разработка способа газлифтной эксплуатации скважины и устройства для его осуществления, обеспечивающих стабильный режим работы скважины, в том числе и при высоких темпах отбора жидкости и обладающих меньшей металлоемкостью. Сущность предложенного способа заключается в том, что рабочий агент подают в затрубное пространство между обсадной колонной и трубами первого ряда, с его помощью скважинную жидкость вытесняют из полости труб второго ряда в полость труб первого ряда, а газожидкостную смесь через отверстия в патрубке, соединяющем трубы первого и второго рядов, направляют в полость труб первого ряда. Здесь она смешивается с вытесняемой из полости труб второго ряда скважинной жидкостью и образующаяся смесь выносится на земную поверхность. Устройство для осуществления способа включает в себя два ряда концентрично расположенных труб, трубы первого ряда снабжены соединительным патрубком, к которому присоединены хвостовые трубы первого ряда, а трубы второго ряда с помощью подвесной муфты подвещены над соединительным патрубком, последний снабжен сквозными отверстиями для сообщения кольцевого пространства труб первого и второго рядов с полостью первого ряда. Предложенные способ и устройство для его осуществления могут быть также использованы при эксплуатации скважин фонтанным и ерлифтным способами.

---

(51) E 21 B 43/00
(11) P 970032
(22) 04.03.96
(71)(73) Азәрбајҹан Республикасы Дөвләт Нефт Ширкәти (АРДНШ)
(72) Вердијев Танрыверди Мәммәд оғлу

(54) Манчанаг дәзкаһы

(57) Тәклиф едилән ихтира нефтчыхарма саһәсинә, хүсуси илә гују насосунун јерүстү отүрүчү механизминин конструксијасына аиддир. Тәклиф олунан ихтирада мәгсәд елә схем јаратмагдыр ки, бурада кинематик нисбәтләрин бүтүн гијмәтләриндә (кичик вә бөјүк) чарх голунун ишчи кедишинә ујғун дөнмә бучағынын, онун

гејри ишчи кедишинә ујғун донмә бучағындан чох олмасыны тә'мин етмәклә, ејни кинематик нисбәтләрдә балансирин асгы нөгтәсинә сүркү голу истигамәтиндә тә'сир едән гүввәләри редукторун апарылан валындакы буручу маменти вә тәнзимләјичи јүкүн чәкисини азалтмаға имкан версин. Гаршыја гојулан мәсәлә дөрд һиссәли шарнир механизмли гејри симметрик манчанаг дәзкаһларында чарх голунун фырланма мәркәзинин координатларыны ашағыдакы дүстурларла тә'јин етмәклә һәлл едилир.

(71)(73) Государственная Нефтяная Компания Азербайджанской Республики
(72) Вердиев Танрыверди Мамед оглы

(54) Станок качалка

(57) Изобретение относится к области нефтедобывающей промышленности, в частичности к конструкциям наземного привода насоса для добычи нефти. Задачей предложенного изобретения является разработка кинематической схемы при которой величина угла поворота кривошипа, соответствующего рабочему ходу больше угла, соответствующего на рабочий ход при всех (больший и малых) значениях кинематических отношений с уменьшением (при одинаковых кинематических отношениях) нагрузки в точке подвеса штанг, нагрузки действующей вдоль шатуна, крутящего момента на ведомом валу редуктора и величины уровновешивающего груза. Поствленная задача решается тем, что в станке-качалке с несимметричной кинематической схемой с четрехзвенным шарнирным механизмом, координаты центра вращения кривошипа определяются по следующим формулам.

---

(51) E 21 B 43/00, 36/00
(11) P 970043
(22) 15.06.95
(71)(73) Сәрбәст кичик мүәссисә «Һасилат»
(72) Пашајев Н.Һ., Сүлејманов
(73) Ә.Б., Рәсулов А.М., Гурбанов А.О., Ширинзадә А.Ә.

(54) Газлифт нефтчыхарма үсулу.

(57) Ихтира нефтчыхарма сәнајесинә, мәһз газлифт нефтчыхарма үсулларына аиддир. Ихтиранын мәгсәди јухары галхан газмаје ахынынын е'тибарлы истилик изолјасијасыны тә'мин едән вә галдырычы боруларын дахили сәтһинә асфалт, гәтран вә парафин маддәләринин чөкмәсинин гаршысыны алмаға имкан јарадан

газлифт нефтчыхарма үсулуну ишләјиб һазырламагдыр. Ихтиранын маһијјәти ашағындакындан ибарәтдир. Газ һалындакы ишчи акент боруархасына верилир, јаранмыш газ-маје гатышығы галдырычынын биринчи вә икинчи сыра борулары илә галхыр, һәм дә биринчи вә икинчи сыра борулары бирбиринә нисбәтән елә јерләшдирилир ки, икинчи сыранын сону биринчи сырада һерметикләшдирилир, биринчи вә икинчи сыра борулары арасындакы һәлгәви саһә исә ја атмосферлә бирләшдирилир, јахуд да онун дахилиндә ашағы тәзјиг јарадылыр. Беләликлә јаранмыш һәлгәви фәза јухары галхан газ-маје ахынылы сојумагдан горујан истилик-изолјасија өртүјү (көјнәји) әмәлә кәтирир. Ихтиранын фәргләндиричи әламәтләри одур ки, икинчи сыра галдырычы боруларын сону биринчи сыранын дахилиндә һерметикләндирилир, галдырычынын биринчи вә икинчи сыра борулары арасындакы һәлгәви фәза исә ја атмосферлә әлагәләндирилир, јахуд да онун дахилиндә ашағы тәзјиг јарадылыр. Тәклиф олунан техники һәллин тәтбиги гујунун мәһсулдарлығыны артырмаға вә ишчи акент сәрфинин азалдылмасына имкан јарадыр вә галдырычы боруларын дахили сәтһиндә нефтин асфалт гатран, парафин маддәләринин чөкмәсинин гаршысыны алыр. Тәклиф едилән үсулу асфалт, гәтран вә парафинли нефт һасил едән фонтан, ерлифт гујуларында, һәмчинин галдырычы боруларын дахили сәтһиндә дуз чөкмәсинин гаршысыны алмаг үчүн истифадә олунур.

(71)(73)Самостоятельное МП «Хасилат»
(72) Пашаев Н.Г., Сулейманов А.Б., Расулов А.М., Курбанов А.С., Ширин-заде А.А.

(54) Способ газлифтной добычи нефти

(57) Изобретение относится к нефтегазодобывающей промышленности, а именно, к способам газлифтной добычи нефти и может быть применено в фонтанных и эрлифтных скважинах, добывающих нефти, содержащие асфальтосмолопарафинистые вещества, а также для предотвращения отложения солей на поверхности подъемных труб. Задачей изобретения является разработка такого способа газлифтной добычи нефти, которая обеспечивает надежную теплоизоляцию восходящего газожидкостного потока и позволяет значительно уменьшить отложения асфальтосмолопарафинистых веществ на внутренней поверхности подъемных труб. Сущность изобретения заключается в том, что газообра-

зный рабочий агент подают в затрубное пространство, образующаяся газо-жидкостная смесь поднимается по трубам первого и второго рядов подъемника, причем первый и второй ряд труб располагают друг относительно друга таким образом, что конец второго ряда гер-метизируют в первом ряду, а кольцевое пространство между трубами первого и второго рядов, либо сообщают с атмосферой, либо создают в нем пониженное давление. Таким образом, кольцевое пространство образует теплоизолирующую рубашку, предохраняющую восходящую газожидкостную смесь от охлаждения. Применение предложенного технического решения позволяет увеличить произво-дительность скважины, уменьшить расход рабочего агента и предотвращает отложение асфальтосмолопарафиновых отложений на внутренней поверхности подъемных труб.

(51) E 21 B 43/11
(11) P 960027
(22) 01.12.94
(71)(73) «ДәнизНефтГазЛајиһә» Институту
(72) Сүлејманов Ә.В.,Мәммәдов К.Г., Ширинзадә А.А., Бајрамов Е.М., Абдуллајев Н.Ә.

(54) Гујунун гум тыхачындан тәмизләнмәси үчүн гурғу.

(57) Ихтира нефт гујуларынын истисмары саһәсиндә хүсусән дә гујуларын гум тыхачларындан тәмизләнмәси үчүн лазым олан гургулара аиддир. Ихтиранын мәгсәди конструксијанын садәләшдирилмәси вә гујунун нефт тыхачындан тәмизләнмәси просесинин еффективлијинин артырылмасыдыр. Бу, онунла әлдә едилир ки, гурғу кириш камерасында, әкс клапанын тыхајычы органынын үстүндә јерләшдирилмиш мәсамәләри олан стәканла вә стәканын ичәрисиндә гапајычы органла гарышыглы тә'сирдә ола билән әлавә јајла тәчһиз едилмишдир. Низәвари ох (шток) вә истигамәтләндиричи шајба биркә кедишдә диранчәк васитәсилә маһдудлашдырылыр. Јај диранәчәклә јәһәр арасында јерләшдирилмишдир, тыхајычы орган күрәвaридир, бирләшдиричи елемент насос-компрессор боруларынын сүтунуна бирләшмәлидир, күрәни әлавә јајла јәһәрә сыхмаг үчүн лазым олан күч, гујуда гум тыхачы јерләшән дәринликдә көзләнилән һидростатик тәзјигин күчүндән чохдур. Нијәвари ох гум тыхачы илә корушән заман гурғу өз ағырлығы һесабына енир, ох тыхач дәјдијиндән јухары галхыр, клапанын гапајычы органына тә'сир едәрәк, ону јәһәрдән ајырыр, маје сүтуну

һесабына гурғунун камерасына доғру тәзјиг фәрги јараныр вә гум тыхачыны сорур. Гурғу галдырыларкән әкс клапан (күрә) јајын тәсирилә гујуда гурғунун дахилини харичи мүһитдән ајыран мәсамәләри тутараг гујуда гурғунун дахилини харичи мүһитдән ајыран мәсамәләри тутараг герметик олараг јәһәрә отурур. Гујуну гум тыхачындан там тәмизләмәк үчүн гурғуну бир дәфә гујунун дибинә бурахмаг кифајәтдир. Тәклиф олунан гурғунун истифадәсиндән алынан нәтичә, мүхтәлиф бөјүкликдә олан гум тыхачларынын еффектли тәмизләнмәсиндән ибарәтдир.

(71)(73) ГосНИПИ Гипроморнефтгаз
(72) Сулейманов А.Б., Мамедов К.Г., Ширин-заде А.А., Байрамов Э.М., Абдуллаев Н.А.

(54) Устройство для очистки скважины от песчаной пробки.

(51) Е 21 В 43/27
(11) Р 960075
(22) 36.06.88
(71)(73) «Дәрин Нефт вә Газ јатагларынын проблемләри Институту»
(72) Аббасов М.Т., Абдуллајев М.Г., Әјјубов Һ.М., Гулијев А.М., Мәммәдов Е.Ә., Мүзәффәров Г.Е., Рзабәјов И.И., Таһиров Н.Ч.

(54) Лајдан нефтин сыхышдырылмасы үсулу.

(71)(73) Институт проблем глубинных нефтегазовых месторождений АН
(72) Аббасов М.Т., Абдуллаев М.К., Эйюбов Г.М., Кулиев А.М., Мамедов Э.А., Музаффаров Г.Э., Рзабеков И.И., Таиров Н.Д.

(54) Способ вытеснения нефти из пласта.

(57) Изобретение относится к добывающей промышленности. Цель - увеличение нефтеотдачи пласта путем повышения его температуры и снижения межфазного натяжения на границе кислота - нефть при одновременном снижении коррозии металла. Смешиванием компонентов готовят смесь следующего состава, мас.%: хромовый ангидрид 20-35; сульфонол 0,05-0,15; вода остальное. В скважину закачивают смесь и спирт из расчета 0,12-0,24 $м^3$ на 1 $м^3$ смеси при общем объеме агентов 0,1 порового объема и проталкивают их в пласт водой. Способ позволяет увеличить безводную нефтеотдачу на 5,2%, а конечную нефтеотдачу на 5,1%.

Бөлмә F. Механика; ишыгланма; иситмә; мүһәррик вә насослар; силаһ вә сурсат; партлатма ишләри

Раздел F. Механика; освещение; отопление; двигатели и насосы; оружие и боеприпасы; взрывные работы

(51) F 04 D 13/10, 1/06
(11) P 970030
(22) 18.04.94
(71)(72)(73) Мирзәлијев Акиф Намазәли оғлу

(54) Гују үчүн мәркәздәнгачма насосу

(57) Ихтира һидродинамикаја аиддир вә дәрин гујулардан нефт вә су һасилатында тәтбиг олуна биләр. Бу насосларын әсас хүсусијјәти ондан ибарәтдир ки, онларда аралыг һиссә - насос штанглы јохдур, бунунла гујуларда тәмирарасы иш дөврү узаныр, хидмәт асанлашыр, дәрин гујуларда насосла һасилатын тәтбиги кенишләнир. Ихтиранын мәгсәди насосун истисмар е'тибарлылығыны артырмаг, ишчи чархлара ох истигамәтиндә тәзјиги азалтмаг, ишчи чархларла јөнәлдичи апаратлар арасында диск сүртүнмәсинә електромүһәррикин күч иткисини азалтмаг, електрик мәркәздәнгачма дәринлик насосунун Ф.И.Ә. артырмагдыр. Гаршыја гојулмуш мәгсәдә наил олмаг үчүн ишчи чарх јарымачыг типли һазырланмышдыр, ишчи чархларын әјриһәтли күрәчикләринин профили дәјишдирилмишдир, бу күрәчикләр арасында мүәјјән ардычыллыгла мүәјјән профилли әлавә күрәчикләр јерләшдирилмишдир. Ишчи чархларла јөнәлдичи апаратын конусвари дахили сәтһи арасындакы јени әлагәләр һесабына аралыг мајенин тәзјиги азалыр вә електромүһәррикин ишини асанлашдырыр.

(71)(72)(73) Мирзалиев Акиф Намазали оглы

(54) Скважинный центробежный насос

(57) Изобретение относится к области гидродинамики для добычи нефти и воды (жидкости) из глубоких скважин. Особенностью этих насосов является отсутствие промежуточного звена - насосных штанг, что повышает межремонтный период работы скважин, упрощает обслуживание и расширяет область применения насосной добычи нефти из глубоких скважин. Задачей настоящего изобретения является повышение эксплуатационной надежности насоса, уменьшение осевого давления на рабочие колеса, уменьшение потери мощности электродвигателя на дисковое

трение между рабочими колесами и направляющими аппаратами, повышение КПД электроцентробежного погружного насоса. Поставленная задача достигается тем, что рабочее колесо изготавливается полуоткрытого типа, изменены профили криволинейных лопаток рабочих колес, а также между этими криволинейными лопатками в определенной последовательности установлены дополнительные лопатки с определенным профилем. За счет новых связей между рабочими колесами и внутренней конической поверхностью направляющих аппаратов значительно уменьшается давление жидкостного клина, который облегчает работу электродвигателя.

---

(51) F 04 D 13/10, 1/06
(11) P 970031
(22) 05.03.96
(71)(72)(73) Мирзəлиjев Акиф Намəзали оғлу

(54) Гуjу үчүн мəркəздəнгачма насосу

(57) Ихтира һидродинамикаjа аид олуб, дəрин гуjулардан нефт вə су һасилатында истифадə олуна билəр. Бу насосларын əсас хүсусиjjəти ондан ибарəтдир ки, онларда аралыг һиссə олан штанг jохдур, бу сəбəбдəн гуjуларда тəмирарасы иш дөврү узаныр, хидмəт асанлашыр, дəрин гуjуларда насосла һасилатын тəтбиги кенишлəнир. Ихтиранын əсас мəгсəди насосун истисмар е'тибарлығыны артырмаг, ишчи чархлара ох истигамəтиндə тəзjиги азалтмаг, ишчи чархларла jөнəлдичи апаратлар арасында диск сүртүнмəсинə електромүһəррикин күч иткисини азалтмаг, електрик мəркəздəнгачма дəринлик насосунун Ф.И.Ə. артырмагдыр. Гоjулан мəгсəдə онунла наил олунур ки, ишчи чархлар үзəриндə еjни бəрабəрликлə əjрихəтли пəрлəр jерлəшдирилмиш бир jарымдисклə, jөнəлдичи апаратлар исə тилли һазырланмышдар.

(71)(72)(73) Мирзалиев Акиф Намазали оглу

(54) Скважинный центробежный насос.

(57) Изобретение относится к области гидродинамики и предназначено для добычи нефти и воды (жидкости) из глубоких скважин. Особенностью этих насосов является отсутствие промежуточного звена насосных штанг, что повышает межремонтный период работы скважин, упрощает обслуживание и расширяет область применения насосной добычи нефти из глубоких скважин. Задачей настоящего изобретения явля-

ется,повышение эксплуатационной надежности насоса; уменьшение осевого давления на рабочие колеса; уменьшение потери мощности электродвигателя на дисковое трение между рабочими колесами и направляющими аппаратами; повышение КПД электроцентробежного погружного насоса. Поставленная задача достигается тем, что рабочее колесо изготавливается с одним полудиском, на котором равномерно распределены криволинейные лопасти, кроме этого направляющее аппараты изготовлены ребристыми.

---

(51) F 61 D 17/68
(11) P 970029
(22) 27.07.94
(71)(72)(73) Абдуллаjев Азәр Чәфәр оғлу

(54) Остеосинтез үчүн компресиjаедичи штифт

(57) Остеосинтез үчүн компресиjаедичи штифт тибби техникаjа, jә'ни травматолокиjа вә ортопедиjаjа аиддир. Ихтиранын мәгсәди - оjнагәтрафы вә диафизар сыныглар заманы верилмиш компрессиjа нәтичәсиндә сүмүк фрагментләринин стабил фиксасиjасыны артырмаг вә истифадәнин садәләшдрилмәкдир. Гаршыjа гоjулмуш мәгсәдә чатмаг үчүн, остеосинтез үчүн компрессиjаедичи штифт ики стержендән ибарәт олуб, стержении бир учу 10-12° әjилмиш вә онда олан дешиjә шпилка кечирилиб гаjкалар васитәсилә бу учлар фиксә едилмишдир.

(71)(72)(73) Абдуллаев Азер Джафар оглы

(54) Компрессирующий штифт для остеосинтеза

(57) Компрессирующий штифт для остеосинтеза относится к медицинской технике, а именно к травмотологии и ортопедии. Задачей изобретения является повышение стабильности фиксации отломков околосуставных и диафизарных переломов при заданной компрессии и простота в применении. Поставленная задача достигается тем, что в компрессирующем штифте для остеосинтеза, содержащий два стержня, один из концов стержней отогнут под углом 10-12° и имеет отверстие под шпильку с гайками, фиксирующими эти концы.

Бөлмә G. Физика

Раздел **G. Физика**

(51) G 01 V 1/16
(11) P 970037

(22) 11.01.83
(71)(73) Азәрбајҹан Республикасы «АЗӘРИКЕОФИЗИКА» ЕТИ ихтира методолокијасы мәркәзи
(72) Исмајылзадә Тофик Әли оғлу, Хәлилов Елчин Нүсрәт оғлу

(54) Јер сәтһинин ултрасәс титрәмәләринин гејдә алынмасы үчүн гургу

(57) Ихтира сејсмолокијаја аиддир вә зәлзәләләрин тәдгиги заманы истифадә едилә биләр. Зәлзәләдән әввәл јер сәтһиндә әмәлә кәлән ултрасәс титрәјишләри капилјарлардакы мајеләрин сәвијјәсини галдырыр вә капилјарлар мајенин сәвијјәсини костәрән гургу олур. Јер сәтһинин ултрасәс титрәјишләрини гејдә алан вә дахилиндә маје сахлајан чән вә мајејә гисмән дахил едиләрәк шагули јерләшмиш капилјар боручуг шәкилли һәссас елементи олан гургунун һәссаслығыны артырмаг мәгсәдилә һәссас елементләри мүхтәлиф тезлик характеристикасы олан бир сыра капилјарлар кими һазырлајырлар. Бу капилјарларын һәр бири електрода тәчһиз едилмиш вә бир-биринин дахилиндә јерләшмиш ики консентрик боручуг шәклиндә дүзәлдилир вә електродларын бири харичи, дикәри исә дахили боручуғун сәтһиндә јерләшир. Ултрасәс титрәјишләри әмәлә кәлдикдә, титрәјишин тезлијинә јахын олан капилјарда маје даһа јүксәјә галхыр вә бу капилјарын һәчмини өлчмәклә гејдә алыныр.

(71)(73) Центр методологии изобретательства и Южное отделение Всесоюзного научно-исследовательского института геофизических методов
(72) Исмаилзаде Тофик Али оглы, Халилов Ельчин Нусрат оглы

(54) Устройство для регистрации ультразвуковых колебаний земной коры

(57) Изобретение относится к сейсмологии и может быть использовано при исследовании землетрясений. Одним из предвестников землетрясений является появление ультразвуковых колебаний в земной коре. Колебания чрезвычайно высокой частоты, появляясь раньше интенсивных колебаний, вызывают тревогу среди животных, в то время как люди ничего не чувствуют. Известно устройство для регистрации колебаний земной коры, содержащее чувствительный элемент, выполненный в виде инертной массы, приводимой в колебательное движение при прохождении сейсмических волн в земной коре, причем запись сейсмических

волн начинается при превышении амплитуды колебаний некоторого заданного порога. Устройство работает в режиме ожидания. Недостатком этого устройства является то, что оно срабатывает только в момент землетрясения, что не позволяет исследовать процесс подготовки землетрясения. Наиболее близким техническим решением является устройство для регистрации колебаний земной коры, содержащее емкость, залитую жидкостью, и чувствительный элемент в виде частично погруженной в нее вертикальной капиллярной трубки. Устройство реагирует на ультра-звуковые колебания поднятием уровня жидкости в капилляре, что позволяет использовать его в качестве регистрации предвестников землятрясений.

---

(58) G 01 V 9/00
(11) P 970038
(22) 13.10.83
(71)(73) Азәрбајҹан Республикасы «АЗӘРИКЕОФИЗИКА» ЕТИ ихтира методолокијасы мәркәзи
(72) Әскәров Рафик Баһәддин оглу, Хәлилов Елчин Нүсрәт оглу

(54) Нефт јатагларындакы кәсик позунтуларын ашкара чыхарылмасы вә онларын фәза истигамәтләнмәсинин тә'јин олунмасы үсулу

(57) Ихтирадан нефт јатагларындакы кәсик позунтуларынын ашкар олунмасы вә истигамәтинин тә'јин едилмәси үчүн истифадә едилә биләр. Үсулун доғрулуғунун артырылмасы мәгсәдилә нүмунәләр көтүрүлүб тәдгиг олундуғдан вә кәсијин олмасы вә истигамәти һаггында нәтичә чыхарылдығдан сонра нефтдә парафинин олмасынын орта гијмәтләри һаггында нүмунәләр тәдгиг едилир, парафинин нефтдәки орта гијмәтләрилә мүгајисәдә максимум вә минимумун хәтти зоналары тә'јин олунур. Екстремал гијмәтләрин новбәләнән хәтти зоналары тә'јин олунур вә кәсик позунтуларынын зоналары илә ејниләшдирилир, кәсик сәтһинин әјрилији истигамәти һаггында нефтдәки парафинин гијмәтләринин максимумдан минимума кечмәси зоналары әсасында мүһакимә јүрүдүлүр.

(71)(73) Центр методологии изобретательства и Южное отделение Всесоюзного научно-исследовательского института геофизическиъ методов
(72) Аскеров Рафик Бахаддин оглы, Халилов Ельчин Нусрат оглы

---

(54) Способ выявления разрывных нарушений нефтяных месторождений и определения их пространственной ориентации

(57) Изобретение относится к структурной геологии. С целью повышения достоверности способа после отбора проб, их анализа и суждения по полученным данным о наличии и ориентации разлома проводят анализ отобранных проб на фоновое значение содержания в нефти парафина и выявляют линейные зоны максимального и минимального содержания парафина в нефти относительного фонового значения. Выявляют участки со смежными линейными зонами экстремальных значений и отождествляют их с зонами разрывных нарушений, а о направлении наклона плоскости разлома судят по направлению перехода от зоны максимальных к зоне минимальных значений содержаний парафина в нефти.

---

(51) G 01 V 9/00
(11) P 970039
(22) 04.02.86

(71)(73) Азәрбајҹан Республикасы «АЗӘРИКЕОФИЗИКА» ЕТИ ихтира методолокијасы мәркәзи
(72) Әскәров Рафик Баһәддин оғлу, Хәлилов Елчин Нүсрәт оғлу, Сучәддинов Рауф Јагуб оғлу

(54) Сәтһин кеотермик чәкилиши үсулу

(57) Ихтира чөл кеофизикасына аиддир вә јер сәтһинин термик гејрибирчинсликләрини ашкар етмәк үчүн истифадә едилә биләр. Сәтһин кеотермик чәкилиш нәтичәләринин дүгрулуғунун артырылмасы мәгсәдилә сәтһин температуру параболик әкседичинин фокусунда өлчүлүр. Температурун параболик акседичинин фокусунда өлчүлмәси она көрә зәруридир ки, сәтһдән кәлән истилик шүаланмасынын топланмасы сәтһин термик гејри-бирчинсликләриндән јаранан тәсадүфи температур хәталарыны арадан галдырыр.

(71)(73) Центр методологии изобретательства и Южное отделение Всесоюзного научно-исследовательского института геофизических методов
(72) Аскеров Рафик Бахаддин оглы, Халилов Ельчин Нусрат оглы, Суджаддинов Рауф Якуб оглы

---

(54) Способ поверхностей гео-термической съемки

(57) Изобретение относится к полевой геофизике и может быть использовано для выявления термических неоднородностей в земной коре. Цель изобретения - повышение достоверности поверхностей геотермической съемки. Поставленная цель достигается тем, что температуру поверхности замеряют в фокусе параболического отражателя, окно которого направлено к измеряемой поверхности. Измерение температуры в фокусе параболического отражателя необходимо для суммирования теплового излучения от поверхности, что исключает случайные температурные помехи, вызванные термической неоднородностью поверхности.

---

(51) G 07 D 217/26, 401/02,
A 61 K 31/47
(11) P 970050
(22) 13.02.95
(71)(73) Ф.Хорфманн-Лjа Рош АГ
(72) Жозеф Армстронг Мартин, Шелли Редшо

---

(54) Аминотуршуларын төрәмәләри вә онларын туршу - аддитив дузлары.

(57) Ихтира дәрман препаратлырын алынмасына вә биоложи активлиjә малик үзви бирләшмәләрин синтезинә аиддир, тиббдә, әчзачылыг сәнаjесиндә тәтбигини тапа биләр. Мәгсәд терапевтик тә'сирә малик олан, әсасән вирус инфексиjаларыны сағалтмаға jарарлы мә'лум олан маддәләрин чешидини кенишләндирмәкдән ибарәтдир. Мәсәлә онунла һәлл олунуб ки, үмуми формулу олан (R-бензилоксикарбонил вә jа хинолинкарбонилдир) аминотуршуларын төрәмәләри вә онларын туршу аддитив дузлары тәклиф олунмушдур. Бу бирләшмәләр әчзачылыг препаратларынын актив әсасыны тәшкил едир. Бирләшмәләр HIУ вируслары илә вә башга ретроидли вирусларла төрәдилән хәстәликләрин профилактикасында вә мүаличәсиндә еффективдир.

(71)(73) Ф.Хорфманн-Ля Рош АГ (США)
(72) Джосеф Армстронг Мартин, Шелли Редшо

(54) Производные аминокислот и их кислотно-адди тивные соли

(57) Настоящее изобретение касается производных аминокислот и их кислотно-адди-

тивных солей. Производные аминокислот, описанные в данном изобретении, имеют нижеследующую общую формулу где R - бензилоксикарбонил или 2-хинолилкарбонил, и их фармацевтически приемлемые соли присоединения кислот. Соединения, имеющие формулу, и указанные их соли кислот являются новыми и обладают ценными фармакологическими свойствами. В частности, они ингибируют протеазы вирусного начала и их можно использовать для профилактики или лечения вирусных инфекций, в частности, заболеваний, вызы-ваемых вирусом HIV и другими ретроидными вирусами.

Бөлмә Н. Електрик

Раздел Н. Электричество

(51) H 01 J 9/12
(11) P 960067
(22) 26.09.94
(71)(73) Фотоелектроника Елми-Тәдгигат Институту
(72) Вәзиров Һикмәт Нијази оғлу, Ибраһимов Ибраһим Намиг оғлу, Кајдалов Сергеј Александрович, Әләкбәров Сәттар Әлиһејдәр оғлу

(54) Күмүш оксикен-сезиум фотокатодлу фотоелектрон чиһазы

(57) Ихтира електрон техникасы саһәсинә, мәһз вакуумлу електрон чиһазларына (ФЕЧ) аиддир вә мисал үчүн, електрон-оптик чевиричиләрин (ЕОЧ) истеһсалында истифадә едилә биләр. Ихтиранын һәлл етдији мәсәлә күмүш-оксикен-сезиум фотокатодлу ФЕЧ конструксијасынын тәкмилләшдирилмәсидир. Фотоелектрон чиһаз алтлығын үстүнә бухар-анмыш метал даирә шәклиндә олан манжетдән, бир һиссәси алтлығын үстүндә, о бири һиссәси исә манжетин үстүндә јерләшмиш фотокатоддан вә манже-тин үстүндә фотокатодун алтында јерләшмиш күмүш лајы шәкилиндә әлавә даирәдән ибарәтдир. Манжетин лајынын диаметри исә манжетин дахили техноложи диаметринә бәрабәрдир. Ихтиранын техники нәтичәси фотокатодун манжетлә, онун дахили даирә боју илә бирләшән јериндә фотокатод лајынын јарығынын ләғв етмәк үсулу илә чиһазын е'тибарлығыны артырмагдыр.

(71)(73) НИИ Фотоэлектроники
(72) Везиров Хикмет Ниязи оглы, Ибрагимов Ибрагим Намик оглы, Кайдалов Сергей Александрович, Алекперов Саттар Алигейдар оглы.

(54) Фотоэлектронный прибор с серебряно-кислородно-цезиевым фотокатодом

(57) Изобретение относится к области электронной техники, а именно к вакуумным фотоэлектронным приборам (ФЭП) и может быть использовано при выпуске, например, электронно-оптических преобразователей (ЭОП). Задача изобретения - усовершенствование конструкции ФЭП с серебряно - кислородно - цезиевым фотокатодом. Фотоэлектронный прибор содержит манжету в виде напыленного на подложку металлического кольца, фотокатод, одна часть которого расположена на подложке, а другая - на манжете и дополнительное кольцо в виде слоя серебра, расположенное на манжете под фотокатодом, при этом внутренний диаметр манжеты превышает внутренний технологический диаметр ее, а внутренний диаметр дополнительного слоя серебра равен внутреннему технологическому диаметру манжеты. Технический результат, который может быть получен при осуществлении изобретения, заключается в повышении надежности за счет устранения разрыва пленки фотока-тода в месте соприкосновения с манжетой по внутренней ее окружности.